

Kohtuasi C-147/21

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

8. märts 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

5. märts 2021

Kaebajad:

Comité interprofessionnel des huiles essentielles françaises (CIHEF)

Florame

Hyteck Aroma-Zone

Laboratoires Gilbert

Laboratoire Léa Nature

Laboratoires Oméga Pharma France

Pierre Fabre Médicament

Pranarom France

Puressentiel France

Vastustajad:

Ministre de la Transition écologique

Premier ministre

CONSEIL D'ETAT (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu)

[...]

kes teeb otsuse

kohtuvaidluses

[...]

COMITE INTERPROFESSIONNEL DES

HUILES ESSENTIELLES FRANÇAISES

jt

[...]

1° Kohtuasjas nr 433889 paluvad Comité interprofessionnel des huiles essentielles françaises, äriühing Florame, äriühing Hyteck Aroma-Zone, äriühing Laboratoires Gilbert, äriühing Laboratoire Léa Nature, äriühing Laboratoires Oméga Pharma France, äriühing Pierre Fabre médicaments, äriühing Pranarom France ja äriühing Puresentiel France kaebuse ja repliigiga, mis registreeriti Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) kohtuvaidluste kantseleis 23. augustil 2019 ja 31. detsembril 2020, Conseil d'État'l:

1°) tühistada pädevuse ületamise tõttu 26. juuni 2019. aasta dekreet nr 2019-642 teatavaid biotsiidide kategooriaid puudutavate keelatud kauplemisvõtete kohta (décret n° 2019-642 du 26 juin 2019 relatif aux pratiques commerciales prohibées pour certaines catégories de produits biocides);

2°) esitada vajadusel Euroopa Liidu Kohtule eelotsuse küsimus ammendava ühtlustamise kohta, mis viidi ellu Euroopa määrusega nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist;

3°) [...] [lk 2]

Nad leiavad, et:

- [...]

- [...]

- dekreedil puudub õiguslik alus, kuna selle vastu võtmisega on rikutud 22. mai 2012. aasta Euroopa määrust nr 528/2012;

- dekreet rikub Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 17 kaitsealasse kuuluvat omandiõigust ja on vastuolus Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni lisaprotokolli artikli 1 sätetega;

- dekreet on vastuolus 8. juuni 2000. aasta direktiiviga 2000/31/EÜ, kuna takistab põhjendamatult ja eproportsionaalselt teenuste osutamise vabadust;

- [...]

Vastustaja vastuses, mis registreeriti 17. septembril 2020, palub keskkonnasäästliku ülemineku minister (ministre de la transition écologique) kaebuse rahuldamata jätta. Ta leiab, et ükski kaebuse väidetest ei ole põhjendatud.

[...]

2° Kohtuasjas nr 433890 paluvad Comité interprofessionnel des huiles essentielles françaises (CIHEF), äriühing Florame, äriühing Hyteck Aroma-Zone, äriühing Laboratoires Gilbert, äriühing Laboratoire Léa Nature, äriühing Laboratoires Oméga Pharma France, äriühing Pierre Fabre médicaments, äriühing Pranarom France ja äriühing PuresSENTIEL France kaebuse ja repliigiga, mis registreeriti Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) kohtuvaidluste kantseleis 23. augustil 2019 ja 31. detsembril 2020, Conseil d'État'l:

1°) tühistada pädevuse ületamise tõttu 26. juuni 2019. aasta dekreet nr 2019-643 teatavatesse kategooriatesse kuuluvate biotsiidide kaubandusliku reklaami kohta (décret n° 2019-643 du 26 juin 2019 relatif à la publicité commerciale pour certaines catégories de produits biocides);

2°) esitada vajadusel Euroopa Liidu Kohtule eelotsuse küsimus ammendava ühtlustamise kohta, mis viidi ellu Euroopa määrusega nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist;

3°) [...] [lk 3]

Nad leiavad, et:

- [...]

- [...]

- dekreedil puudub õiguslik alus, kuna selle vastu võtmisega on rikutud 22. mai 2012. aasta Euroopa määrust nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist;

- dekreet rikub Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 17 kaitsealasse kuuluvat omandiõigust ja on vastuolus Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni lisaprotokolli artikli 1 sätetega;

- see on õigusvastane, kuna riivab ülemäära intensiivselt Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikliga 10 tagatud sõnavabadust;

- [...]

Vastustaja vastuses, mis registreeriti 17. septembril 2020, palub keskkonnasäästliku ülemineku minister kaebuse rahuldamata jätta. Ta leiab, et ükski kaebuse väidetest ei ole põhjendatud.

[...]

Pidades silmas:

- Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni;
- Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artiklit 267;
- Euroopa Liidu põhiõiguste hartat;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrust (EL) nr 528/2012;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/31/EÜ;
- keskkonnaseadustikku (code de l'environnement);
- 30. oktoobri 2018. aasta seadust nr 2018-938 (loi n° 2018-938 du 30 octobre 2018);
- [...] [lk 4]

[...]

Võttes arvesse järgnevat:

1. Eelnimetatud kaebustega taotletakse ühe ja sama seaduse alusel vastu võetud kahe dekreeidi tühistamist ning kaebuste lahendamiseks tuleb võtta seisukoht samades küsimustes. Need kaebused tuleb liita lahendamiseks ühe kohtuotsusega.
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määruse (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist, eesmärk on selle määruse artikli 1 punkti 1 kohaselt „*parandada siseturu toimimist biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist käsitlevate eeskirjade ühtlustamise abil, tagades samas inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse kõrge taseme. Käesoleva määruse sätted põhinevad ettevaatusprintsüibil, et tagada inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse. Erilist tähelepanu pööratakse haavatavate elanikkonnariühmade kaitsele*“. Sama artikli lõikes 2 on sätestatud: „*Käesolevas määruses sätestatakse eeskirjad a) biotsiidides kasutada lubatud toimeainete loetelu kehtestamiseks liidu tasandil, b) biotsiididele loa andmiseks, c) lubade vastastikuseks tunnustamiseks liidu piires, d) biotsiidide turul kättesaadavaks tegemiseks ja kasutamiseks ühes või mitmes liikmesriigis või liidus, e) biotsiididega töödeldud toodete turulelaskmiseks*“. Selle määruse artiklis 72 on sätestatud: „*1. Lisaks kooskõlale määrusega (EÜ) nr 1272/2008 sisaldavad kõik biotsiidireklaamid lauseid „Kasutage biotsiidi*

ohutult. Enne kasutamist lugege alati läbi märgistus ja teave toote kohta“. Need laused peavad olema ülejäänud reklaamist selgesti eristatavad ja loetavad. 2. Reklaamijad võivad ettenähtud lausetes asendada sõna „biotsiidid“ selge viitega reklaamitava tooteliigile. 3. Biotsiidireklaamides ei esitleta toodet viisil, mis võib olla eksitav selle mõju suhtes inimeste ja loomade tervisele või keskkonnale või selle tõhususe suhtes. Mitte mingil juhul ei tohi biotsiidireklaamis kasutada väljendeid „madala riskitasemega biotsiid“, „mittetoksiline“, „tervisele kahjutu“, „looduslik“, „keskkonnasõbralik“, „loomasõbralik“ või muud samalaadset.“

3. 30. oktoobri 2018. aasta seaduse põllumajandus- ja toiduainesektoris kaubandussuhete tasakaalustamise ning kõigile kättesaadava jätkusuutliku ja tervisliku toitumise soodustamise kohta (loi du 30 octobre 2018 pour l'équilibre des relations commerciales dans le secteur agricole et alimentaire et une alimentation saine, durable et accessible à tous) artikliga 76 keskkonnaseadustikku (code de l'environnement) lisatud uues artiklis L. 522-18 on sätestatud: „Artiklis 522-1 sätestatud tunnustele vastavate biotsiidide müügil on keelatud soodushindade, hinnaalanduste ja hinda mõjutavate kliendisoodustuste tegemine, äriseadustiku (code de commerce) artiklis 441-1 osutatud müügilepingu tüüp- ja eritingimuste diferentseerimine, samuti kauba peale tasuta toodete pakkumine ja muud samaväärsed [lk 5] kauplemisvõtted. Keelatud on kauplemisvõtted, mille otsene või kaudne eesmärk on sellest keelust kõrvalehoidmine nende toodete ostmisega seotud tootevalikule soodushindade, hinnaalanduste või hinda mõjutavate kliendisoodustuste tegemise teel. / Riiginõukogu (Conseil d'État) dekreedis täpsustatakse asjaomaste toodete kategooriad, lähtudes ohtudest inimeste tervisele ja keskkonnale“. 30. oktoobri 2018. aasta seadusega vastu võetud keskkonnaseadustiku uues artiklis L. 522-5-3 on sätestatud: „Eelnimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määruses (EL) nr 528/2012 määratletud teatavate biotsiidikategooriate igasugune kaubanduslik reklaam on keelatud. / Erandina käesoleva artikli esimeses lõigus sätestatust, on lubatud kutselistele kasutajatele suunatud reklaami tegemine neile mõeldud müügikohtades ning neile suunatud väljaannetes. / Riiginõukogu (Conseil d'État) dekreedis määratletakse asjaomaste toodete kategooriad, lähtudes ohtudest inimeste tervisele ja keskkonnale, ning reklaami esitamise tingimused. Reklaami esitamisel tuuakse esile nende toodete kasutamist ja nendega töötlemist puudutavad kasulikud võtted, mis aitavad kaitsta inimeste ja loomade tervist ning keskkonda, samuti võimalikud ohud inimeste ja loomade tervisele ja keskkonnale“.

4. Vaidlustatud 26. juuni 2019. aasta dekreediga nr 2019-642, mis võeti vastu keskkonnaseadustiku uue artikli L 522-18 alusel, lisati nimetatud seadustikku artikkel R. 522-16-1, kus on sätestatud: „Artiklis L. 522-18 nimetatud tootekategooriad, mille puhul on teatavad kauplemisvõtted keelatud, hõlmavad tooteid, mis kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määruses (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist, määratletud tooteliikidesse 14 ja 18. / Neid sätteid ei kohaldata biotsiidide suhtes, millele võib taotleda luba lihtsustatud menetluses vastavalt nimetatud määruse artiklile 25“. Vaidlustatud 26. juuni 2019. aasta

dekreediga nr 2019-643, mis võeti vastu keskkonnaseadustiku artikli L. 522-5-3 alusel, lisati nimetatud seadustikku uus artikkel R. 522-16-2, mis on sõnastatud järgmiselt: „I - Artiklis L. 522-5-3 nimetatud biotsiidide kategooriad, mille puhul on keelatud tavatarbijatele suunatud kaubandusliku reklaami tegemine, on järgmised: 1. tooted, mis kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määruses (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist, määratletud tooteliikidesse 14 ja 18; / 2. tooted, mis kuuluvad nimetatud määruses määratletud tooteliikidesse 2 ja 4 ning mis liigitatakse vesikeskkonnale ohtlikuks klassifitseeritud 1. kategooria akuutselt toksilisteks (H 400) või 1. kategooria krooniliselt toksilisteks (H 410) aineteks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist, sätetele. / II - Ijaos nimetatud toodete puhul peab kutselistele kasutajatele suunatud reklaami sõnastus vastama Ijao punktis 1 nimetatud määruse (EL) nr 528/2012 artiklis 72 sätestatule. Lisaks peavad seal olema selgelt ja loetavalt esitatud järgmised osised: 1. kaks lauset järgmises sõnastuses: „Enne iga kasutamist veenduge, et see on vältimatu, eelkõige elanikkonna poolt sageli külastatavates kohtades. Eelistage võimaluse korral alati alternatiivseid meetodeid ja tooteid, millega kaasneb kõige väiksem oht inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale.“/ 2. Tootega seotud biotsiidi liigi nimetus vastavalt eespool nimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määruse (EL) nr 528/2012 V lisale. / III - Käesoleva artikli sätteid ei kohaldata biotsiidide suhtes, millele võib taotleda luba lihtsustatud menetluses vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määruse (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist, artiklile 25“.

[lk 6]

5. Punktides 3 ja 4 osundatud õigusnormidest tuleneb, et keelatud on teatavad kauplemisvõtted, nagu soodushindade, hinnaalanduste ja hinda mõjutavate kliendisoodustuste tegemine, äriseadustiku artiklis L. 441-1 osutatud müügilepingu tüüp- ja eritingimuste diferentseerimine, kauba peale tasuta toodete pakkumine ja muud samaväärsed kauplemisvõtted, samuti näriliste ja lüljalgsete tõrjumiseks mõeldud biotsiidide, mis kuuluvad 22. mai 2012. aasta määruse V lisas nimetatud tooteliikidesse 14 ja 18, reklaamimine elanikkonnale, välja arvatud need biotsiidid, millele võib taotleda luba lihtsustatud menetluses vastavalt selle määruse artiklile 25.

6. Esiteks, kuigi vaidlust ei ole selles, et nende kahe vaidlustatud dekree di tõttu on teatavate biotsiidide puhul, mida kaebajateks olevad äriühingud turustavad, keelatud teatavad kauplemisvõtted ja reklaamimine elanikkonnale, ei ole väidet, et need dekreedid rikuvad kaebajatele Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 17 tagatud omandiõigust, piisavalt täpsustatud selleks, et oleks võimalik selle põhjendatust hinnata ning seega tuleb see väide tagasi lükata.

7. Teiseks, kuigi kaebajad väidavad, et vaidlustatud dekreedid võivad kaasa tuua nende toodete läbimüügi vähenemise ja käibe languse, on neis sätestatud kauplemisvõtete kasutamise ja tavatarbijatele reklaamimise keeld põhjendatud

rahvatervise ja keskkonnakaitsega seotud eesmärkidega. Ainsad asjaolud, mis kaebajad esile tõid, ei saa – eeldusel, et need on tõendatud – kinnitada seda, et vaidlustatud dekreedid on vastuolus Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni lisaprotokolli artikli 1 sätetega.

8. Kolmandaks, kuigi kaebajad leiavad, et 26. juuni 2019. aasta dekreet teatavatesse kategooriatesse kuuluvate biotsiidide kaubandusliku reklaami kohta riivab ülemääraselt Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikliga 10 tagatud sõnavabadust, ei võta eespool osundatud keskkonnaseadustiku artiklis L. 522-5-3 sätestatud piirang, mis puudutab näriliste ja lüljalgsete tõrjumiseks mõeldud biotsiidide reklaamimist tavatarbijatele, ühelgi juhul tarbijatelt võimalust saada teavet, ning kujutab enesest rahvastiku tervise kaitse eesmärgil võetud vajalikku ja proportsionaalset meetet. Seetõttu tuleb see väide tagasi lükata.

9. Neljandaks, 8. juuni 2000. aasta direktiivis 2000/31 infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul, on kehtestatud teenuste vaba liikumist puudutav regulatsioon ning sätestatud tingimused, mille täidetuse korral võib liikmesriik seada sellele vabadusele üldiste huvidega seotud eesmärkidel proportsionaalseid piiranguid. Nähes ette eesmärgiks võetud rahvatervise kaitse seisukohast vajalikud ja proportsionaalsed meetmed, ei ole 26. juuni 2019. aasta dekreet teatavaid biotsiidide kategooriaid puudutavate keelatud kauplemisvõtete kohta selle direktiiviga vastuolus.

10. [...] [lk 7] [...].

11. [...] [liikmesriigi õigust puudutavad väited]

12. Viimaks, kuna punktis 2 osundatud määruses ei ole ühtki sätet, mis lubaks liikmesriigil ette näha seda liiki piiranguid nagu need, mis sisalduvad keskkonnaseadustiku artiklites L. 522-18 ja L. 522-5-3, või mis seda keelaks, tekib küsimus, kas selliseid meetmeid, mida määruses ette nähtud ei ole, on võimalik võtta ilma, et see seda määrust rikuks, kahjustaks või takistaks selle nõuetekohast toimimist. Vaidlustatud dekreetide kehtestamise aluseks olnud õigusnormide eesmärk on vältida teatavate biotsiidide liigsest tarvitamisest tingitud probleeme rahvatervisele ja keskkonnale. Kuigi see eesmärk ei ole eelviidatud Euroopa määruse eesmärkidega vastuolus, puudutavad neis õigusnormides ettenähtud keelud biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist, mille Euroopa tasandil ühtlustamine on selle määruse eesmärgiks, ilma et selles määruses oleks viidatud rakendusaktide vastuvõtmisele liikmesriikide poolt ja ilma, et seal oleks selliseid rakendusakte määruse täieliku toime seisukohast vajalikuks peetud. Vastus väitele, mis puudutab seda, et vaidlustatud dekreetide kehtestamise aluseks olevad õigusnormid on vastuolus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrusega (EL) nr 528/2012, sõltub vastusest küsimusele, kas selle määrusega on vastuolus see, kui liikmesriigi seadusandja võtab rahvatervise ja keskkonnakaitse huvides vastu sellised kauplemisvõtete

kasutamist ja reklaami piiravad normid nagu need, mis on sätestatud keskkonnaseadustiku artiklites L. 522-18 ja L. 522-5-3.

13. See küsimus on Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluses oleva vaidluse lahendamiseks määrava tähtsusega ning valmistab tõsiseid raskusi. Seetõttu tuleb vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 267 pöörduda Euroopa Liidu Kohtu poole ning kuni viimase poolt otsuse tegemiseni peatada Comité interprofessionnel des huiles essentielles françaises'i ning äriühingu Florame jt kaebuste menetlus. **[lk 8]**

OTSUSTAB:

[...] Peatada kaebuste nr 433889 ja 433890 menetlus kuni Euroopa Liidu Kohus teeb otsuse järgmises küsimuses: „Kas 22. mai 2012. aasta määrusega, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist, on vastuolus see, et liikmesriik võtab rahvatervise ja keskkonnakaitse huvides vastu sellised kauplemisvõtete kasutamist ja reklaami piiravad normid nagu need, mis on sätestatud keskkonnaseadustiku artiklites L. 522-18 ja L. 522-5-3? Kui vastus sellele küsimusele on jaatav, siis millistel tingimustel võib liikmesriik sellised meetmed vastu võtta? [...]

[...] **[lk 9]**

[...]